

**«Қазақмыс» СК» АҚ
Директорлар кеңесінің
2023 жылғы «28» желтоқсан
№ 110 хаттама шешімімен
БЕКІТІЛДІ**

<p>Сапа менеджментінің жүйесі ПС-120-01</p>	<p>08 редакциясы</p>																														
<p>«ҚАЗАҚМЫС» САҚТАНДЫРУ КОМПАНИЯСЫ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫНЫҢ КӨЛІК ҚҰРАЛДАРЫ ИЕЛЕРІНІҢ АЗАМАТТЫҚ- ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІГІН МІНДЕТТІ САҚТАНДЫРУ ЕРЕЖЕСІ</p>																															
<p>Әзірлеп жасалынған: <i>Андеррайтинг басқару бөлімінің бастығы - Полянская М.В.</i></p>																															
<p>Келісілген:</p>																															
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 15%;">Дата</th> <th style="width: 15%;">Время</th> <th style="width: 70%;">Ход исполнения</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>13.12.2023</td> <td>17:51:42</td> <td>Начальник управления андеррайтинга / Полянская М.В. > В работу</td> </tr> <tr> <td>14.12.2023</td> <td>11:33:26</td> <td>Член Правления, Заместитель председателя Правления / Мухамедов И.Х. > Согласовано</td> </tr> <tr> <td>14.12.2023</td> <td>12:04:57</td> <td>Представитель руководства по качеству / Белобродская А.С. > Согласовано</td> </tr> <tr> <td>19.12.2023</td> <td>09:10:01</td> <td>Начальник управления страховых выплат / Естаев Т.Б. > Согласовано</td> </tr> <tr> <td>20.12.2023</td> <td>14:48:41</td> <td>Заместитель председателя Правления / Сванкулова Е. > Согласовано (согласовано)</td> </tr> <tr> <td>22.12.2023</td> <td>15:57:22</td> <td>Начальник службы комплаенс / Кембаева А. > Согласовано</td> </tr> <tr> <td>25.12.2023</td> <td>09:40:11</td> <td>Начальник службы управления рисками / Керейбаева А.М. > Согласовано (Согласовано)</td> </tr> <tr> <td>26.12.2023</td> <td>13:57:16</td> <td>Начальник отдела по правовой работе / Каналина К.Т. > Согласовано (Согласовано)</td> </tr> <tr> <td>26.12.2023</td> <td>14:32:03</td> <td>Председатель Правления / Джангалиева А.А. > Подписать</td> </tr> </tbody> </table>		Дата	Время	Ход исполнения	13.12.2023	17:51:42	Начальник управления андеррайтинга / Полянская М.В. > В работу	14.12.2023	11:33:26	Член Правления, Заместитель председателя Правления / Мухамедов И.Х. > Согласовано	14.12.2023	12:04:57	Представитель руководства по качеству / Белобродская А.С. > Согласовано	19.12.2023	09:10:01	Начальник управления страховых выплат / Естаев Т.Б. > Согласовано	20.12.2023	14:48:41	Заместитель председателя Правления / Сванкулова Е. > Согласовано (согласовано)	22.12.2023	15:57:22	Начальник службы комплаенс / Кембаева А. > Согласовано	25.12.2023	09:40:11	Начальник службы управления рисками / Керейбаева А.М. > Согласовано (Согласовано)	26.12.2023	13:57:16	Начальник отдела по правовой работе / Каналина К.Т. > Согласовано (Согласовано)	26.12.2023	14:32:03	Председатель Правления / Джангалиева А.А. > Подписать
Дата	Время	Ход исполнения																													
13.12.2023	17:51:42	Начальник управления андеррайтинга / Полянская М.В. > В работу																													
14.12.2023	11:33:26	Член Правления, Заместитель председателя Правления / Мухамедов И.Х. > Согласовано																													
14.12.2023	12:04:57	Представитель руководства по качеству / Белобродская А.С. > Согласовано																													
19.12.2023	09:10:01	Начальник управления страховых выплат / Естаев Т.Б. > Согласовано																													
20.12.2023	14:48:41	Заместитель председателя Правления / Сванкулова Е. > Согласовано (согласовано)																													
22.12.2023	15:57:22	Начальник службы комплаенс / Кембаева А. > Согласовано																													
25.12.2023	09:40:11	Начальник службы управления рисками / Керейбаева А.М. > Согласовано (Согласовано)																													
26.12.2023	13:57:16	Начальник отдела по правовой работе / Каналина К.Т. > Согласовано (Согласовано)																													
26.12.2023	14:32:03	Председатель Правления / Джангалиева А.А. > Подписать																													
<p>Түпнұсқасы шығарылған:</p>																															
<p>Андеррайтинг басқару бөлімінің бастығы М. Полянская</p>																															
<p>Сапа жөніндегі басшылық өкілі А. Белобродская</p>																															

Алматы қаласы

МАЗМҰНЫ:

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР	3
2. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТІЛЕРІНІҢ ТІЗІМІ	5
3. САҚТАНДЫРУ СОМАСЫН АНЫҚТАУ ТӘРТІБІ.....	6
4. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫЛАРЫ, ОЛАРДЫ ТӨЛЕУ ТӘРТІБІ	6
5. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫН, КЕЛТІРІЛГЕН ЗИЯННЫҢ ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІНІҢ МӨЛШЕРІН АЙҚЫНДАУ	11
6. ӨМІРІНЕ, ДЕНСАУЛЫҒЫНА ЗИЯН КЕЛТІРІЛГЕН ЖӘБІРЛЕНУШІЛЕР БОЛМАҒАН ЖАҒДАЙДА КӨЛІК ОҚИҒАСЫ БАСТАЛҒАН КЕЗДЕГІ ТҮЛҒАЛАРДЫҢ ІС-ӘРЕКЕТТЕРІ.....	12
7. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫН РЕТТЕУДІҢ ОҢАЙЛАТЫЛҒАН ТӘРТІБІ.....	12
8. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНАН АЛЫП ТАСТАУ ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУДЫ ШЕКТЕУ	14
9. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ӘРЕКЕТ ЕТУ МЕРЗІМІ ЖӘНЕ ОРНЫ	15
10. САҚТАНДЫРУ ШАРТТЫ ЖАСАУ ТӘРТІБІ	16
11. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ	18
12. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ ОРЫН АЛҒАН КЕЗІНДЕ САҚТАНУШЫНЫҢ ІС-ӘРЕКЕТІ.....	21
13. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ ОРЫН АЛҒАНЫН ЖӘНЕ ШЫҒЫН МӨЛШЕРІН РАСТАЙТЫН ҚҰЖАТТАР ТІЗІМІ	22
14. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ТӨЛЕУДІ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТӘРТІБІ МЕН ШАРТТАРЫ. САҚТАНУШЫҒА НЕМЕСЕ САҚТАНДЫРЫЛУШЫҒА САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ТӨЛЕУДІ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ҮШІН ЖЕТІСПЕЙТІН ҚҰЖАТТАР ТУРАЛЫ ХАБАРЛАУ МЕРЗІМІ.....	22
15. ТІКЕЛЕЙ РЕТТЕУ.....	24
16. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ТӨЛЕУ НЕМЕСЕ ТӨЛЕУДЕН БАС ТARTУ ТУРАЛЫ ШЕШІМ ҚАБЫЛДАУ МЕРЗІМІ	24
17. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ТОҚТАТУ ШАРТТАРЫ.....	24
18. ЗИЯН КЕЛТІРІЛГЕН ТҮЛҒАҒА КЕРІ ТАЛАП ҚОЮ ҚҰҚЫҒЫ.....	25
19. КӨЛІК ҚҰРАЛДАРЫ ИЕЛЕРІНІҢ АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІГІН МІНДЕТТІ САҚТАНДЫРУ БОЙЫНША ДАУЛАРДЫ РЕТТЕУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	26
20. ҚОСЫМША ШАРТТАР	27

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

- 1.1. Осы ереже Қазақстан Республикасының Азаматтық Кодексіне, Қазақстан Республикасының 2000 жылғы 18 желтоқсандағы №126-ІІ «Сақтандыру қызметі туралы» Заңына, Қазақстан Республикасының 2003 жылғы 01 маусымдағы №446-ІІ «Көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру туралы» Заңына (бұдан әрі – Заң) сәйкес әзірленген, жеке және заңды тұлғалардың барлық жеке меншіктегі көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарттары мен тәртібін анықтайды.
- 1.2. Көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандырудың мақсаты көлік құралдарын пайдалану нәтижесінде үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне зиян келтірілген мүліктік мүдделерін сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру арқылы қорғауды қамтамасыз ету болып табылады.
- 1.3. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандырудың негізгі принциптері мыналар болып табылады:
 - 1) зардап шегушілердің мүліктік мүдделерін осы Заңда белгіленген көлемде және тәртіпте қорғауды қамтамасыз ету;
 - 2) оның иесінде көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты болған жағдайда көлік құралын пайдалану;
 - 3) тараптардың көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша өз міндеттемелерін орындауын қамтамасыз ету;
 - 4) көлік құралдары иелерінің жол жүру қауіпсіздігін арттырудағы экономикалық мүдделілігі.
- 1.4. Көлік құралын көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартынсыз пайдалануға жол бермейді
- 1.5. Жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның бөлімшелері және көлікті қадағалау органдары құжаттарды тексеру барысында көлік құралдары иелерінің міндетті сақтандыру шарты жасалғаны жөнінде көлік құралдары иелерінің міндеттерді орындауын тексеруге міндетті.
- 1.6. Осы Ережеде мынадай негізгі ұғымдар пайдаланылады:
 - 1) бағалау ұйымы – мүлікті (зияткерлік меншік объектілерін, материалдық емес активтер құнын қоспағанда) бағалау жөніндегі бағалау қызметін жүзеге асыру құқығына арналған лицензиясы бар заңды тұлға;
 - 2) "бонус-малус" жүйесі – көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша төленуге жататын сақтандыру сыйлықақысының мөлшерін есептеу кезінде тиісті сыныпты бере отырып, сақтанушының (сақтандырылушының) кінәсінен онда сақтандыру жағдайларының болуына немесе болмауына қарай сақтанушыға (сақтандырылушыға) арттыратын немесе төмендететін коэффициенттерді қолдану арқылы пайдаланылатын жеңілдіктер мен үстемеақылар жүйесі;
 - 3) анықтық факторы - сақтандыру бойынша бірыңғай дерекқордың пайдаланылатын деректеріне сенімділік дәрежесін сипаттайтын, түзету коэффициенттерін есептеу үшін қажетті коэффициент;
 - 4) зардап шегуші - көлік құралын пайдалану нәтижесінде өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне зиян келтірілген тұлға;
 - 5) жолаушы - ауызша немесе жазбаша нысанда өзінің ерік білдіруі негізінде тасымалдаушымен тасымалдау шартын жасасқан жеке тұлға;
 - 6) кешенді шарт - сақтандыру полисінде көрсетілген және бір сақтандырылушы жеке тұлғаға қатысты ғана қолданылатын екі және одан да көп көлік құралдары бірлігінің иесі болып табылатын жеке тұлғамен жасалатын көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты;

- 7) көлік құралы иесінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі - жеке немесе заңды тұлғалардың аса қауіп-қатер көзі ретінде көлік құралын пайдалану нәтижесінде үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірілген зиянды өтеуге Қазақстан Республикасының азаматтық заңдарымен белгілеген міндеті;
- 8) көлік құралын пайдалану – көлік құралдарын жолмен жүру, сондай-ақ жайластырылып немесе ыңғайластырылып оларға іргелес салынған және көлік құралдарының қозғалысына пайдаланылатын аумақтарда жүру үшін пайдалану;
- 9) көлік құралының иесі - көлік құралына меншік құқығы, шаруашылық жүргізу құқығы, жедел басқару құқығы бар не кез келген басқа да заңды негізде (мүліктік жалдау шарты, көлік құралын жүргізуге сенімхат, көлік құралын беру туралы құзыретті органның өкімі және басқалары) иеленуші жеке немесе заңды тұлға;
- 10) көлік оқиғасы – көлік құралын пайдалану процесінде және оның қатысуынан туындаған оқиға (оның ішінде жол-көлік оқиғасы), сондай-ақ көлік құралынан ажырап кеткен бөлшектер мен ондағы жүктің қозғалысы нәтижесінде үшінші тұлғаларға келтірілген зиян;
- 11) пайда алушы – Заңына сәйкес сақтандыру төлемін алушы болып табылатын тұлға;
- 12) сақтандыру жағдайы - басталуына байланысты сақтандыру шарты сақтандыру төлемін жүзеге асыруды көздейтін жағдай;
- 13) сақтандыру омбудсманы – Қазақстан Республикасының "Сақтандыру қызметі туралы" Заңына сәйкес сақтандыру нарығына қатысушылар арасындағы келіспеушіліктерді реттеуді жүзеге асыратын, өз қызметінде тәуелсіз жеке тұлға;
- 14) сақтандыру сомасы - сақтандыру объектісі сақтандырылған және сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандырушының жауапкершілігінің шекті көлемі болатын ақша сомасы;
- 15) сақтандыру сыйлықақысы - сақтанушы сақтандырушыға оның сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде сақтандырушыға (пайда алушыға) сақтандыру төлемін жасауға міндеттемелер қабылдағаны үшін төлеуге міндетті ақша сомасы;
- 16) сақтандыру төлемі – сақтандырушы пайда алушыға сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру сомасы шегінде төлейтін ақша сомасы;
- 17) сақтандырушы – Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен, Қазақстан Республикасының аумағында сақтандыру қызметін жүзеге асыру құқығына лицензия алған, сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтанушыға немесе пайдасына шарт жасалған өзге тұлғаға (пайда алушыға) шартта айқындалған сома (сақтандыру сомасы) шегінде сақтандыру төлемін жасауға міндетті заңды тұлға;
- 18) сақтандырылған адам - сақтандырумен қамтылған адам;
- 19) сақтанушы - сақтандырушымен сақтандыру шартын жасасқан тұлға. Егер сақтандыру шартында басқаша көзделмесе, сақтанушы сонымен бір уақытта сақтандырылған болып табылады;
- 20) стандартты шарт - сақтандыру полисінде аталған және бір немесе бірнеше сақтандырылған тұлғаларға қатысты қолданылатын жеке, заңды тұлғалар жасайтын көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты;
- 21) тікелей реттеу – көлік оқиғасында жәбірленушінің өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірілген зиянды жәбірленушімен көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасқан сақтандырушы осы Заңда көзделген жауапкершілік көлемі шегінде өтеуді жүзеге асыратын сақтандыру жағдайын реттеу тетігі;
- 22) көлік оқиғасын оңайлатылған ресімдеу - көлік оқиғасы туралы құжаттарды ішкі істер органдары қызметкерлерінің қатысуынсыз осы Заңда белгіленген тәртіппен және шарттарда ресімдеу;
- 23) сақтандыру жағдайын реттеудің оңайлатылған тәртібі - көлік оқиғасын оңайлатылған ресімдеу кезінде осы Заңда және уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде белгіленген тәртіппен және шарттарда сақтандыру жағдайын реттеу;

- 24) таргеттелетін шығындылық - көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру бойынша шығындылықтың нысаналы көрсеткішін сипаттайтын, түзету коэффициенттерін есептеу үшін пайдаланылатын коэффициент;
- 25) уәкілетті орган – Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі.

2. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТІЛЕРІНІҢ ТІЗІМІ

- 2.1. Сақтандырылушы тұлғаның Қазақстан Республикасының азаматтық заңдарында белгіленген, жоғары қауіптілік көзі ретіндегі көлік құралын пайдалану нәтижесінде үшінші тұлғалардың өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірілген зиянды өтеу міндетіне байланысты мүліктік мүддесі көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру (бұдан әрі - көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру) объектісі болып табылады.
- 2.2. Мынадай көлік құралдары:
 - 1) жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның бөлімшелерінде тіркелген (мемлекеттік тіркеуге жататын) жеңіл, жүк автомобильдері, автобустар, шағын автобустар және олардың негізінде жасалған көлік құралдары, мотокөлік пен олардың тіркемелері (жартылай тіркемелері), сондай-ақ трамвайлар мен троллейбустар;
 - 2) Қазақстан Республикасының аумағына уақытша енген (әкелінген) көлік құралы;
 - 3) осы тармақтың 1) және 2) тармақшаларында көрсетілген, жасаушы ұйымдардан, жөндеу және сауда ұйымдарынан, кедендік бақылау органдарынан тіркеу орнына өз бетінше жүргізіліп әкелінетін, сондай-ақ жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның бөлімшесі көлік иесінің тұрғылықты жерінің өзгеруіне немесе меншік құқығының өзгеруіне байланысты тіркеуден шығарған көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі міндетті сақтандырылуға жатады.
- 2.3. Көлік құралы иесінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі өзі пайдаланатын көлік құралының әр бірлігі бойынша сақтандырылуға жатады.
- 2.4. Көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін ерікті сақтандыру шартын жасасу көлік құралының иесін көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасу жөніндегі міндеттен босатпайды.
- 2.5. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты, басқа мемлекетте тіркелген, иесі осы мемлекет пен Қазақстан Республикасының арасында жасалған халықаралық шарттың талаптарына сәйкес Қазақстан Республикасында танылатын көлік құралдары иелері жауапкершілігінің сақтандыру шартын жасаған көлік құралы Қазақстан Республикасының аумағына енген жағдайда жасалмайды.
- 2.6. Көлік құралы Қазақстан Республикасының аумағы бойынша халықаралық қозғалыста деп есептелетін жағдайларды қоспағанда, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның бөлімшелерінде мемлекеттік тіркеуге және есепке алуға жатпайтын (трамвайлар мен троллейбустарды қоспағанда) көлік құралдарының иелері көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасаспайды.
- 2.7. Өзінің қызметтік немесе еңбек міндеттерін атқаруына орай, оның ішінде көлік құралының иесімен еңбек немесе өзге де шарт жасасу негізінде не мәміленің жазбаша нысанын ресімдемей, көлік құралы иесінің ерік білдіруі негізінде оның қатысуымен көлік құралын жүргізуші адамның азаматтық-құқықтық жауапкершілігі міндетті сақтандырылуға жатпайды.

3. САҚТАНДЫРУ СОМАСЫН АНЫҚТАУ ТӘРТІБІ

3.1. Бір сақтандыру жағдайы (сақтандыру сомасы) бойынша сақтандырушы жауапкершілігінің шекті көлемі мынаны құрайды (айлық есептік көрсеткішпен):

1) әрбір жәбірленушінің өміріне немесе денсаулығына келтірілген зиян үшін және ол мыналарға алып келсе:

қаза табуға – 2 000;

мүгедектіктің:

I тобы белгіленсе – 1 600;

II тобы белгіленсе – 1 200;

III тобы белгіленсе – 500;

мүгедектігі бар балаға – 1 000;

мертігуге, жарақаттануға немесе денсаулықтың мүгедектік белгіленбеген өзге де зақымдануына – амбулаториялық және (немесе) стационарлық емделуге іс жүзіндегі шығыстар мөлшерінде, бірақ 300-ден аспауға;

2) бір жәбірленушінің мүлкіне келтірілген зиян үшін - келтірілген зиян мөлшерінде, бірақ 600-ден көп емес;

3) бір мезгілде екі және одан да көп жәбірленушінің мүлкіне келтірілген зиян үшін - келтірілген зиян мөлшерінде, бірақ әрбір жәбірленушіге 600-ден көп емес. Бұл ретте сақтандыру төлемдерінің жалпы мөлшері барлық жәбірленушіге 2000-нан аспауға тиіс. Зиян мөлшері сақтандырушы жауапкершілігінің шекті көлемінен асқан жағдайда сақтандыру төлемі әрбір жәбірленушіге оның мүлкіне келтірілген зиянға мөлшерлес дәрежеде жүзеге асырылады.

3.1. Қаза болуына немесе мүгедектік белгіленуіне әкеп соққан, жәбірленушінің өмірі мен денсаулығына келтірілген зиян үшін сақтандыру төлемі осы сақтандыру ережесінің 3.1-тармағында белгіленген сақтандырушы жауапкершілігінің шекті көлемінің мөлшерінде жүзеге асырылады.

3.2. Сақтандыру төлемінің мөлшерін есептеу үшін Қазақстан Республикасының заң актісіне сәйкес белгіленген сақтандыру төлемі жүзеге асырылған күнгі айлық есептік көрсеткіш пайдаланылады.

3.3. Сақтанушының (сақтандырылушының) залалдарды болғызбау немесе азайту мақсатында шеккен шығыстары, егер мұндай шығыстар қажетті болса немесе сақтандырушының нұсқауларын орындау үшін жұмсалса, егер тиісті шаралар тіпті сәтсіз болса да сақтандырушының өтеуіне жатады. Мұндай шығыстар нақты мөлшерде өтеледі, бұл ретте сақтандыру төлемінің және шығыстар өтемақысының жалпы сомасы көлік құралы иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында белгіленген жауапкершіліктің шекті көлемінен аспауға тиіс. Егер шығыстар сақтанушының сақтандырушы нұсқауларын орындауы нәтижесінде туындаған болса, олар жауапкершіліктің шекті көлеміне қатыссыз, толық мөлшерде өтеледі. Көрсетілген шығыстарды сақтандырушы тікелей шеккен тұлғаға өтейді.

3.4. Келтірілген зиянды толығымен өтеу үшін жауапкершіліктің шекті көлемі жетпеген кезде сақтанушы жәбірленушіге сақтандыру сомасы мен зиянның нақты мөлшері арасындағы айырманы өтейді.

3.5. Жәбірленуші қайтыс болған жағдайда сақтандырушы жәбірленушіні жерлеген адамға жүз айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде жерлеу шығыстарын өтейді.

4. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫЛАРЫ, ОЛАРДЫ ТӨЛЕУ ТӘРТІБІ

4.1. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасқан кезде төленуге тиіс жылдық сақтандыру сыйлықақысын есептеу үшін базалық сақтандыру сыйлықақысы пайдаланылады, оған көлік құралының тіркелген жеріне, көлік құралының түріне, сақтанушының (сақтандырылушының) жасына және жүргізу стажына, көлік

құралының пайдаланылу мерзіміне, азаматтық-құқықтық жауапкершілігі сақтандырылған адамдардың кінәсінен сақтандыру жағдайларының болуына немесе болмауына қарай ("бонус-малус" жүйесі) осы сақтандыру ережесінің 4.3-4.14-тармақтарында белгіленген коэффициенттер қолданылады.

- 4.2. Базалық сақтандыру сыйлықақысы 1,9 айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде белгіленеді.
4.3. Көлік құралын тіркеу аумағы бойынша коэффициенттер мынадай мөлшерде белгіленеді:

№ р/с	Облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың атауы	Көлік құралын тіркеу аумағы бойынша коэффициент мөлшері (астана, республикалық және облыстық маңызы бар қалалар үшін)
1	2	3
1.	Алматы облысы	1,78
2.	Түркістан облысы	1,01
3	Шығыс Қазақстан облысы	1,96
4	Қостанай облысы	1,95
5.	Қарағанды облысы	1,39
6	Солтүстік Қазақстан облысы	1,33
7.	Ақмола облысы	1,32
8.	Павлодар облысы	1,63
9	Жамбыл облысы	1,00
10	Ақтөбе облысы	1,35
11.	Батыс Қазақстан облысы	1,17
12.	Қызылорда облысы	1,09
13	Атырау облысы	2,69
14	Маңғыстау облысы	1,15
15.	Алматы	2,96
16	Астана	2,2
17.	Шымкент	1,01

- 4.4. Осы сақтандыру ережесінің 4.3-тармағында көрсетілген облыстардағы өзге де қалалар мен елді мекендер үшін жылдық сақтандыру сыйлықақысын есептеу үшін 0,8 мөлшеріндегі түзету коэффициенті қосымша пайдаланылады.
4.5. Осы баптың 4.3.-тармағында көрсетілген, көлік құралын тіркеу аумағы бойынша коэффициенттерге сақтандыру сыйлықақысын есептеу үшін түзету коэффициенттері қосымша қолданылады.
4.6. Түзету коэффициенттерін есептеуді уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде айқындалған тәртіппен, көлік құралын тіркеу аумағы бойынша шығындылық

- көрсеткіштерін, таргеттелетін шығындылық пен анықтық факторын ескере отырып, дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйым жүргізеді.
- 4.7. Таргеттелетін шығындылықты, анықтық факторын және түзету коэффициенттерін уәкілетті орган бекітеді және уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде белгіленген мерзімдерде уәкілетті органның интернет-ресурсында жарияланады.
- 4.8. Таргеттелетін шығындылықтың мәні алпыс пайыздан сексен пайызға дейінгі диапазонда болуға тиіс.
- 4.9. Сақтандырушы түзету коэффициенттерін уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде айқындалған тәртіппен, осы тармақтың екінші бөлігіне сәйкес есептелген мәндердің он пайызынан асырмай ұлғайтуға немесе азайтуға құқылы.
- 4.10. Көлік құралы Қазақстан Республикасының аумағына уақытша келген жағдайда, тіркеу аумағы бойынша 4,4 мөлшеріндегі коэффициент қолданылады. Осы сақтандыру ережесінің 2.2-тармағының 3) тармақшасында көзделген жағдайларға көлік құралын тіркеу аумағы бойынша коэффициенттер қолданылмайды.
- 4.11. Көлік құралының түрі бойынша коэффициенттер мынадай мөлшерде белгіленеді:

№ р/с	Көлік құралдарының типі	Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің нормативтік құқықтық актісіне сәйкес жіктеу	Көлік құралының түрі бойынша коэффициент мөлшері
1	2	3	4
1.	Жеңіл автомобильдер	"В" - толық массасы 3500 кг аспайтын және жүргізушінің отыратын орнынан басқа отыратын орындарының саны 8-ден аспайтын автомобильдер	2,09
2.	Жолаушылар орны қоса алғанда 16-ға дейінгі автобустар	"Д" - жолаушыларды тасымалдауға арналған және жүргізуші отыратын орыннан басқа, 8-ден астам отыратын орны бар автомобильдер	3,26
3.	Жолаушылар орны 16-дан артық автобустар	"Д" - жолаушыларды тасымалдауға арналған және жүргізуші отыратын орыннан басқа, 8-ден астам отыратын орны бар автомобильдер	3,45
4.	Жүк автомобильдері	"С" - толық массасы 3500 кг асатын жүк автомобильдері	3,98
5.	Троллейбустар, трамвайлар	Троллейбустар, трамвайлар	2,33
6.	Мотокөлік	"А" - мотоциклдер, мотороллерлер және басқа мотокөлік құралдары	1,00
7.	Тіркемелер (жартылай тіркемелер)	"Е" - көлік құралдарының "В", "С" немесе "Д" санаттарына жататын сүйреуіштері бар көлік құралдарының құрамдары	1,00

- 4.12. Жеке тұлғалар үшін жасына және жүргізу стажына қарай коэффициент мөлшері мынадай мөлшерде белгіленеді:

№ р/с	Жасы және жүргізу стажы	Жасына және жүргізу стажына қарай коэффициент мөлшері
1	2	3
1.	25 жасқа толмаған/жүргізу стажы 2 жылдан аз	1,10
2.	25 жасқа толмаған/жүргізу стажы 2 жылдан астам	1,05
3.	25 жас және одан үлкен/жүргізу стажы 2 жылдан аз	1,05
4.	25 жас және одан үлкен/жүргізу стажы 2 жылдан астам	1,00

4.13. Заңды тұлғалар үшін осы сақтандыру ережесінің 4.12.-тармағында көзделген коэффициент 1,2 мөлшерінде белгіленеді.

4.14. Көлік құралының пайдаланылу мерзіміне қарай коэффициенттер мынадай мөлшерде белгіленеді:

№ р/с	Көлік құралының пайдаланылу мерзімі	Көлік құралының пайдаланылу мерзіміне қарай коэффициент мөлшері
1	2	3
1.	7 жылға дейін, қоса алғанда	1,00
2.	7 жылдан жоғары	1,10

4.15. «Бонус-малус» жүйесі бойынша коэффициентті есептеу және қолдану тәртібі уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде айқындалады

4.16. Қазақстан Республикасының аумағына уақытша келген жағдайларды қоспағанда, көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты он екі айдан аз мерзімге жасалған кезде, көлік құралының бірлігіне сақтандыру сыйлықақысының мөлшері мынадай формула бойынша есептеледі:

$$CC = ЖСС * n / N, \text{ мұнда:}$$

CC - он екі айдан аз мерзімге жасалған көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысының мөлшері (теңгемен);

ЖСС – жылдық сақтандыру сыйлықақысының мөлшері (теңгемен);

n - көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасу мерзімі (күнмен);

N – 365 күн (кібісе жылы 366 күн).

Қазақстан Республикасының аумағына уақытша келген жағдайда, көлік құралының бірлігіне сақтандыру сыйлықақысының мөлшері мынадай формула бойынша есептеледі:

$$CC = ЖСС * K, \text{ мұнда:}$$

CC – Қазақстан Республикасының аумағына уақытша келген жағдайда, он екі айдан аз мерзімге жасалған көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысының мөлшері (теңгемен);

K – осы баптың 4.17.-тармағында көрсетілген, Қазақстан Республикасының аумағында болу мерзіміне байланысты түзету коэффициенті.

4.17. Қазақстан Республикасының аумағына уақытша келу кезеңіне көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасау кезінде мынадай коэффициенттер белгіленеді:

№ p/c	Шет мемлекеттерде тіркелген және Қазақстан Республикасының аумағында уақытша пайдаланылатын көлік құралдары иелерінің азаматтық жауапкершілігін міндетті сақтандыруды жүзеге асыру кезіндегі сақтандыру мерзімі	Коэффициент
1	2	3
1	15 күнге дейін (қоса алғанда)	0,2
2	16 күннен 1 айға дейін	0,3
3	2 ай	0,4
4	3 ай	0,5
5	4 ай	0,6
6	5 ай	0,65
7	6 ай	0,7
8	7 ай	0,8
9	8 ай	0,9
10	9 ай	0,95
11	10 ай және одан да көп	1

- 4.18. Кешенді сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сыйлықақысы көлік құралының бір бірлігі үшін төленеді, бұл ретте сақтандыру сыйлықақысының мөлшері сақтандыру полисінде көрсетілген көлік құралдары үшін белгіленген сақтандыру сыйлықақылары мөлшерінің ең көп шамасына тең болып белгіленеді.
- 4.19. Стандартты шарт бойынша сақтандыру сыйлықақысы әр сақтандырылушы бойынша есептеледі және әр сақтандырылушы бойынша есептелген сақтандыру сыйлықақылары мөлшерінің ең көп шамасына тең мөлшерде сақтанушының төлеуіне жатады.
- 4.20. Көлік құралдарының иелері – Ұлы Отан соғысына қатысушылар және жеңілдіктер бойынша Ұлы Отан соғысына қатысушыларға теңестірілген адамдар, басқа мемлекеттердің аумағындағы ұрыс қимылдарының ардагерлері, бірінші және екінші топтардағы мүгедектігі бар адамдар, зейнеткерлер стандартты шарт жасасқан кезде осы осы Ереженің 4 бабына сәйкес есептелген, төленуге жататын сақтандыру сыйлықақысының елу пайызы мөлшерінде сақтандыру сыйлықақыларын төлейді.
- 4.21. Егер көлік құралын осы тармақтың бірінші бөлігінде аталған адамдар санатына жатпайтын басқа иелер де пайдаланатын болса, онда көлік құралы иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру ережесінің 4.20-тармағында мұндай жеңілдік берілмей жүзеге асырылады.
- 4.22. Егер көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын біржолғы төлеммен төлейді.
- 4.23. Сақтандырушы сақтандыру сыйлықақы төлемін сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы қолма қол ақшасыз төлеуге мүмкіндік береді.
- 4.24. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын электрондық ақпараттық ресурстар алмасу арқылы жасасу кезінде сақтанушы Заңда көзделген сақтандыру

талаптарымен танысқаннан кейін сақтандыру сыйлықақысын төлейді, сол арқылы ол өзіне ұсынылған талаптармен қосылу шартын жасасуға өзінің келісетінін растайды.

- 4.25. Сақтандырушы көлік құралы иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында сақтандыру сыйлықақысын мерзімін ұзартып төлеуді көздеуге құқылы. Бұл ретте сақтандырушы көлік құралы иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартының барлық қолданылу мерзімі ішінде сақтанушы алдында жауапты болады. Сақтанушының кезекті сақтандыру жарнасын төлемеуі сақтандырушы үшін көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтатуға негіз болып табылмайды.
- 4.26. Кезекті сақтандыру жарнасы уақтылы төленбеген кезде сақтанушы сақтандырушыға тұрақсыздық айыбын төлеуге міндетті. Тұрақсыздық айыбының мөлшері ақшалай міндеттемелерді орындау күніне Қазақстан Республикасы Ұлттық банктің ресми мөлшерлемені қайта қаржыландырдан немесе оның сәйкестік бөлігінде есептеледі. Сот сот тәртібінде қарызды өндіріп алу кезінде сақтандырушының талабын талап-арызды ұсынған күніне немесе шешім шығарған күніне немесе нақты төлем жүргізу күніне Қазақстан Республикасы Ұлттық банктің ресми мөлшерлемені қайта қаржыландырудан қанағаттандырылуы мүмкін. Тұрақсыздық айыбы сақтандырушыға осы ақшалай соманы төлеген күнге дейін өндіріп алынады. Егер сақтандырушыға келтірілген залалдар тұрақсыздық айыбы сомасынан асып кетсе, оның ақшасын қолдануға заңсыз болса, ол сақтанушыдан осы сомадан асып кеткен залалдарды өндіріп алу бөлігінде талап етуге құқығы бар.

5. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫН, КЕЛТІРІЛГЕН ЗИЯННЫҢ ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІНІҢ МӨЛШЕРІН АЙҚЫНДАУ

- 5.1. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында көрсетілген, сақтандырылған көлік құралын пайдалануы нәтижесінде жәбірленуші деп танылған адамдардың өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірілген зиянды өтеу бойынша сақтандырылушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігінің басталу фактісі сақтандыру жағдайы деп танылады.
- 5.2. Жәбірленушінің өмірі мен денсаулығына келтірілген зиянның мөлшері тиісті ұйымдар берген құжаттар негізінде осы Заңға сәйкес айқындалады.
- 5.3. Мүлікке келтірілген зиянның мөлшерін айқындауды сақтандырушы не ол тартқан бағалаушы қызмет көрсету туралы шарттың негізінде лицензиялық мамандандырылған бағдарламалық қамтылымды қолдана отырып жүзеге асырады.
- 5.4. Мамандандырылған бағдарламалық қамтылымға қойылатын талаптар және мүлікке келтірілген зиянның мөлшерін айқындау тәртібі уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде белгіленеді.
- 5.5. Сақтандырушы және сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) келтірілген зиян мөлшерін айқындау туралы өтініш берілген күннен бастап үш жұмыс күні ішінде бүлінген мүлікті қарап-тексерудің жүргізілетін күнін, уақытын және орнын келіседі. Бұл ретте бүлінген мүлікті қарап-тексеру көрсетілген өтініш берілген күннен бастап бес жұмыс күні ішінде жүргізілуге тиіс.
- 5.6. Егер бүлінген мүлікті қарап-тексеру сақтанушының (сақтандырылушының, пайда алушының) кінәсінен немесе тараптардың еркінен тыс мән-жайларға байланысты жүргізілмеген жағдайда, сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) сақтандырушыға келтірілген зиянның мөлшерін айқындау туралы өтінішпен қайтадан жүгінеді.

- 5.7. Мүлікке келтірілген зиян мөлшерін айқындауды сақтандырушы бүлінген мүлік қарап-тексерілген және қарап-тексеру актісі жасалған күннен бастап бес жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде жүзеге асырады.
- 5.8. Егер сақтандырушы келтірілген зиянның мөлшерін осы сақтандыру ережесінің 5.7-тармағында белгіленген мерзімде айқындамаса, онда сақтанушы (сақтандырылушы) не жәбірленуші (пайда алушы) немесе олардың өкілдері бағалаушының көрсетілетін қызметтерін пайдалануы және мүлікті қалпына келтіруді (кәдеге жаратуды) бастауы мүмкін. Бағалаушының көрсетілетін қызметтері үшін сақтанушы (сақтандырылушы) не жәбірленуші (пайда алушы) немесе олардың өкілдері шеккен шығындар, сақтандыру төлеміне қарамастан, сақтандырушының өтеуіне жатады. Осы тармақтың бірінші бөлігінде көзделген жағдайда, бағалаушы жүргізген, көлік құралына келтірілген зиянның мөлшерін айқындау нәтижесін сақтандырушы жәбірленушіге (пайда алушыға) немесе оның өкіліне сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қабылдайды.
- 5.9. Сақтандырушы осы бапқа сәйкес айқындалған зиян мөлшерінде сақтандыру төлемін жүзеге асырады.
- 5.10. Сақтандырушы пайда алушыға тиесілі сақтандыру төлемінен зиян мөлшерін айқындауға байланысты меншікті шығыстарды ұстап қалуға құқылы емес.
- 5.11. Сақтандыру оқиғасын қасақана жасау, сондай-ақ сақтандыру төлемін заңсыз алуға бағытталған өзге де алаяқтық әрекеттер Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген жауаптылыққа алып келеді.

6. ӨМІРІНЕ, ДЕНСАУЛЫҒЫНА ЗИЯН КЕЛТІРІЛГЕН ЖӘБІРЛЕНУШІЛЕР БОЛМАҒАН ЖАҒДАЙДА КӨЛІК ОҚИҒАСЫ БАСТАЛҒАН КЕЗДЕГІ ТҮЛҒАЛАРДЫҢ ІС-ӘРЕКЕТТЕРІ

- 6.1. Көлік оқиғасы жасалған кезде өміріне, денсаулығына зиян келтірілген жәбірленушілер болмаған жағдайда, оның қатысушылары мүмкіндік болған кезде орын алған көлік оқиғасы туралы сақтандырушыларды хабардар етуге тиіс.
- 6.2. Сақтандырушылар өз өкілдерін көлік оқиғасы болған орынға жіберуге құқылы.
- 6.3. Көлік оқиғасына қатысушылар болған мән-жайды бағалауға және болжамды мөлшері елу айлық есептік көрсеткіштен аспауға тиіс мүлікке келтірілген зиянның мөлшеріне өзара келісе отырып, оқиғаның схемасын өз бетінше жасауға және оған қол қойып, оны ресімдеу үшін жақын постқа немесе ішкі істер органдарының бөлімшелеріне баруға құқылы.
- 6.4. Көлік оқиғасының схемасын жасау тәртібі мен үлгі нысандары уәкілетті органмен келісім бойынша Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің нормативтік құқықтық актісінде белгіленеді.

7. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫН РЕТТЕУДІҢ ОҢАЙЛАТЫЛҒАН ТӘРТІБІ

- 7.1. Көлік оқиғасы жасалған кезде өміріне және (немесе) денсаулығына зиян келтірілген жәбірленушілер болмаған жағдайда, оған қатысушылар бір мезгілде мынадай талаптар сақталған кезде:
- 1) көлік оқиғасы екі көлік құралының (тіркемелері (жартылай тіркемелері) бар көлік құралдарын қоса алғанда) өзара жанасуы (соқтығысуы) салдарынан болса, осы көлік оқиғасы жасалған кезде иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі Заңға сәйкес сақтандырылған болса;
 - 2) көлік оқиғасы салдарынан осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген көлік құралдарына ғана зиян келтірілсе;

- 3) көлік оқиғасы салдарынан зиян келтіру мән-жайлары, көлік құралдарының көрінетін бүлінуінің сипаты мен тізбесі, көлік оқиғасына қатысушылардың бірінің кінәсі көлік оқиғасына қатысушылардың келіспеушілігін туғызбаса және декларацияда тіркелсе;
- 4) көлік оқиғасына қатысушылар уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде белгіленген, әрбір жеке сақтандыру жағдайы бойынша сақтандыру сомасының мөлшері шегінде сақтандыру төлемінің мөлшеріне келіссе;
- 5) көлік оқиғасы туралы құжаттар мен мәліметтерді ресімдеуді көлік оқиғасына қатысушылар уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде айқындалған тәртіппен, сақтандыру компаниясының ақпараттық жүйесін және дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымның ақпараттық жүйесін пайдалана отырып, декларация жасау арқылы жүзеге асырса, сақтандыру жағдайын реттеудің оңайлатылған тәртібі туралы декларация (бұдан әрі - декларация) жасау арқылы көлік оқиғасын оңайлатылған ресімдеуді өздері келіскен шарттармен жүзеге асыруға құқылы.
- 7.2. Көлік оқиғасына қатысушылар дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымнан сақтандырушының декларацияны қабылдағаны туралы хабарламаны өздері алғанға дейін көлік оқиғасы болған жерден кетпеуге тиіс.
- 7.3. Егер көлік оқиғасына қатысушылар декларацияға қоса берген фотоматериалдар көлік оқиғасына қатысқан көлік құралының маркасын, моделін, сәйкестендіру нөмірін, мемлекеттік тіркеу нөмірлік белгісін, сондай-ақ зиян келтіру мән-жайларын, көлік оқиғасы салдарынан көлік құралдарының көрінетін бүлінуінің сипаты мен тізбесін айқындауға мүмкіндік бермеген жағдайда, сақтандырушы көлік оқиғасына қатысушылардан сақтандыру компаниясының ақпараттық жүйесін және дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымның ақпараттық жүйесін пайдалана отырып не басқа да қолжетімді тәсілмен фотоматериалдарды қайта жіберуді сұратуға құқылы.
- 7.4. 7.3.-тармағында көрсетілген мән-жайлар сақтандырушының декларацияны қабылдаудан бас тартуына негіз болып табылмайды.
- 7.5. Көлік оқиғасына қатысушылардың бірі сақтандыру жағдайын реттеудің оңайлатылған тәртібін ресімдеумен келіспеген жағдайда сақтандыру төлемі осы Ереженің 13, 14-баптарына сәйкес жүзеге асырылады.
- 7.6. Сақтандыру жағдайын реттеудің тәртібі мен оңайлатылған тәртібінің шарттары, декларацияның нысаны мен оған қоса берілетін құжаттарға қойылатын талаптар уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде айқындалады.
- 7.7. Сақтандыру жағдайын реттеудің оңайлатылған тәртібі сақтандыру жағдайы бойынша көлік оқиғасына қатысушылар арасында келіспеушіліктер болмаған кезде осы Ереженің 15-бабында айқындалған тәртіппен тікелей реттеу арқылы жүзеге асырылуы мүмкін, бұл туралы декларацияда тиісті белгі жасалады.
- 7.8. Сақтандырушы сақтандыру жағдайының фактісі мен мән-жайларын анықтау және зиян мөлшерін есептеу үшін көлік оқиғасына қатысушылардың көлік құралдарын қарап тексеруді жүргізуге құқылы.
- 7.9. Көлік оқиғасына қатысушылар сақтандырушының талап етуі бойынша қарап-тексеру жүргізу үшін көлік құралдарын беруге және сақтандыру төлемін жүзеге асырғанға немесе сақтандырушы уәжді бас тартуды жібергенге дейін бүлінген мүлікті көлік оқиғасынан кейінгі күйінде сақтауға міндетті.
- 7.10. Сақтандыру жағдайын реттеудің оңайлатылған тәртібі кезінде көлік құралдарын сақтандырушының қарап-тексеру тәртібі, шарттары, мерзімдері уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде айқындалады.

- 7.11. Сақтандыру жағдайын реттеудің оңайлатылған тәртібі кезінде сақтандыру төлемін сақтандырушы уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде айқындалған тәртіппен және мерзімдерде жүзеге асырады.
- 7.12. Осы бапқа сәйкес сақтандыру төлемі жүзеге асырылғаннан кейін сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асыру жөніндегі міндеттемесі тиісінше орындалған болып есептеледі және пайда алушы сақтандырушыға сақтандыру жағдайын оңайлатылған тәртіппен реттеу кезінде әрбір жекелеген сақтандыру жағдайы бойынша сақтандыру сомасының шекті мөлшерінен асатын бөлігінде зиянды өтеу туралы қосымша талаптар қоюға құқылы емес.
- 7.13. Сақтандырушының Заңда және (немесе) Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында белгіленген жағдайларда сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға құқығы бар.
- 7.14. Сақтандыру жағдайын реттеудің оңайлатылған тәртібіне сәйкес сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушының Ереженің 16-бабына сәйкес төленген сома шегінде сақтанушыға (сақтандырылушыға) кері талап қоюға құқығы бар.
- 7.15. Сақтандыру жағдайын реттеудің оңайлатылған тәртібінің рәсімімен және салдарымен келіспеген жағдайда сақтанушы (жәбірленуші, пайда алушы) дауды Ереженің 19-бабына сәйкес реттеуге құқылы.

8. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНАН АЛЫП ТАСТАУ ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУДЫ ШЕКТЕУ

8.1. Сақтандырушы, егер сақтандыру жағдайы:

- 1) қажетті қорғану және аса қажеттілік жағдайда жасалған іс-әрекеттерді қоспағанда, пайда алушының сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына септігін тигізетін қасақана іс-әрекеттері;
 - 2) пайда алушының Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде белгіленген тәртіппен сақтандыру жағдайымен себептік байланыстағы қасақана қылмыстық немесе әкімшілік құқық бұзушылықтар деп танылған әрекеттері салдарынан болса, сақтандыру төлемін толық немесе ішінара төлеуден бас тартуға құқылы.
- ### **8.2. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуы үшін сондай-ақ:**
- 1) пайда алушының шығынның тиісті өтемін шығын келтіруге кінәлі тұлғадан алуы;
 - 2) сақтанушының (сақтандырылушының) көлік құралын жарыстарда, сынақтарда немесе жүргізуді үйретуге арнайы лайықталған орындарда оқыту кезінде пайдалануы;
 - 3) көлік құралын тиеу немесе түсіру кезінде зиян келтіру;
 - 4) жәбірленушінің мүлкіне ақша, бағалы қағаздар, алтын, күмістен жасалған бұйымдар, құнды заттар, әсемдік бұйымдар, өнер туындылары немесе басқа да құндылықтар түрінде зиян келтіру;
 - 5) жәбірленушінің осы ереженің 5.5, 7,9-тармақтары талаптарын бұзуы;
 - 6) сақтандыру жағдайын реттеудің оңайлатылған тәртібі жөніндегі құжаттар мен мәліметтердің осы Заңда және уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде белгіленген талаптарға сәйкес келмеуі негіз болуы мүмкін.
- ### **8.3. Сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту үшін негіздер бар кезде сақтандырушы өтінішті және осы сақтандыру ережесінің 14-бабында көзделген барлық құжаттарды алған күннен бастап жеті жұмыс күні ішінде өтініш берушіге бас тарту себептерінің уәжді негіздемесімен және сақтанушының (сақтандырылушының, пайда алушының) Қазақстан Республикасы заңнамасының ерекшеліктерін ескере отырып, келіспеушіліктерді реттеу үшін сақтандыру омбудсманына жүгіну құқығы туралы хабарламамен сақтандыру төлемінен толық немесе ішінара бас тарту туралы тиісті шешімді жазбаша нысанда жіберуге міндетті.**
- ### **8.4. Сақтандырушы, егер сақтандыру жағдайы:**

- 1) ядролық жарылыстың, радиацияның немесе радиоактивтік улану әсерінің;
 - 2) соғыс қимылдарының;
 - 3) замат соғысының, түрлі сипаттағы халық толқуларының, жаппай тәртіпсіздіктердің немесе ереуілдердің салдарынан басталса, сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады.
- 8.5. Сақтандыру төлемі сақтандыру полисінде көрсетілген зақымдалған көлік құралы үшін төленбейді.
- 8.6. Сақтандырушының осы сақтандыру ережесінің бабында көзделмеген негіздер бойынша сақтандыру төлемінен бас тартуға құқығы жоқ.

9. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ӘРЕКЕТ ЕТУ МЕРЗІМІ ЖӘНЕ ОРНЫ

- 9.1. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты осы сақтандыру ережесіне сәйкес жәбірленуші деп танылған, оның ішінде зиян келтіруге кінәлі болып табылған сақтанушының (сақтандырылушының) көлік құралында болған барлық адамдарға қатысты қолданылады, оған мыналар:
- 1) осы көлік құралын сақтанушымен (сақтандырылушымен) қызметтік немесе еңбек міндеттерін атқаруға орай, оның ішінде көлік құралының иесімен еңбек немесе өзге де шарт негізінде не сақтанушының (сақтандырылушының) ерік білдіруі негізінде, мәміленің жазбаша нысанын ресімдемей, оның қатысуымен жүргізген адам;
 - 2) жолаушылар, егер сақтанушы (сақтандырылушы) тасымалдаушы болып табылса, оған Қазақстан Республикасы заң актісінің тасымалдаушының жолаушылар алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыруды регламенттейтін талабы қолданылса;
 - 3) егер Қазақстан Республикасының заң актілерімен сақтанушыға (сақтандырылушыға) жұмыс беруші ретінде қызметкердің еңбек (қызмет) міндеттерін орындауы кезінде оны жазатайым оқиғалардан сақтандыру міндеті жүктелсе, сақтанушының (сақтандырылушының) қызметкерлері кірмейді.
- 9.2. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында белгіленген күннен бастап күшіне енеді және тараптар үшін міндетті болады.
- 9.3. Егер көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын электрондық ақпараттық ресурстар алмасу арқылы жасасу кезінде сақтандыру шарты сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын (сақтанушы - заңды тұлға сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеген жағдайда, бірінші сақтандыру жарнасын) төлеген күннен бастап жасалды деп есептеледі.
- 9.4. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты күшіне енген күнінен бастап он екі ай мерзімге жасасылады. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты жеке немесе заңды тұлғада көлік құралын иелену құқығы пайда болған кезден бастап, бірақ осы көлік құралы жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның бөлімшелерінде мемлекеттік тіркелген (қайта тіркелген) кезден бастап он жұмыс күнінен кешіктірілмей жасасылуға тиіс.
- 9.5. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын осы сақтандыру ережесінің 9.4.-тармағында көзделгеннен өзгеше мерзімге:
- 1) көлік құралын маусымдық, бірақ кемінде алты ай пайдаланған кезде;
 - 2) осы сақтандыру ережесінің 2.2-тармағының 3) тармақшасында көзделген жағдайларда, көлік құралының мемлекеттік тіркелуінің алдындағы мерзімге, бірақ кемінде күнтізбелік бес күнге;
 - 3) көлік құралы Қазақстан Республикасының аумағына уақытша кірген жағдайда уақытша кірген бүкіл кезеңге, бірақ кемінде күнтізбелік бес күнге жасасуға жол беріледі.

9.6. Егер Қазақстан Республикасы жасасқан халықаралық шартта өзгеше көзделмесе, көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартының қолданылуы Қазақстан Республикасының аумағымен шектеледі.

10. САҚТАНДЫРУ ШАРТТЫ ЖАСАУ ТӘРТІБІ

- 10.1. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру осы сақтандыру ережесіне сәйкес сақтанушы мен сақтандырушы арасында жасалатын шарт негізінде жүзеге асырылады.
- 10.2. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында зардап шегушінің моральдық зиянын және айырылып қалған пайдасын, сонымен бірге тауарлық құны жойылған мүлкін өтеуді, сондай-ақ зардап шегушінің тауар жеткізу немесе жұмысты орындау (қызмет көрсету), мерзімдерін бұзуына, келісім-шарттар (шарттар) бойынша оның өзге де міндеттеріне байланысты тұрақсыздық айыбын өтеуді қоспағанда, зардап шегушінің өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне зиян келтіруден туындаған шығындарды өтеу бойынша сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру көзделеді.
- 10.3. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын төлеуге міндеттенеді, ал сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталған кезде пайда алушыға осы сақтандыру ережесінде көзделген тәртіппен және мөлшерде сақтандыру төлемін жасауға міндеттенеді.
- 10.4. Сақтанушының қалауы бойынша көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты сақтандырушыға жүгіну не сақтанушы мен сақтандырушы арасында электрондық ақпараттық ресурстар алмасу арқылы жасалуы мүмкін.
- 10.5. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасау үшін сақтанушының, сақтандырылушының сәйкестендіру және сақтандыру сыйлықақысын есептеу үшін қажетті мәліметтер көрсетілген сақтанушының өтініші негіз болып табылады.
- 10.6. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру бойынша сақтандыру полисін ресімдеу бойынша қойылатын талаптар Қазақстан Республикасының сақтандыру және сақтандыру қызметі туралы заңдарында белгіленеді.
- 10.7. Электронды нысанда көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасау кезінде сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) және сақтандырушы арасында электронды ақпараттармен алмасу үшін сақтандырушының интернет-ресурсы қолданылады.
- 10.8. Сақтанушы электронды нысанда көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасау үшін өтініш білдірген жағдайда мамандандырылған бағдарламалық жасақтаманы қолдану талап етілмейді.
- 10.9. Дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымның интернет-ресурсында электрондық нысанда көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарттарын жасасу және сақтандыру жағдайларын реттеу үшін пайдаланылатын сақтандыру ұйымының интернет-ресурсына сілтеме орналастырылады.
- 10.10. Дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйым мен сақтандырушы, сақтандырушы мен сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) арасында электрондық ақпараттық ресурстар алмасу тәртібі уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде айқындалады.
- 10.11. Сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалана отырып, көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасу және ол бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу кезінде сақтандырушы:
 - 1) сақтанушыға көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасу не оны жасасудан бас тарту (бас тарту себептерін көрсете отырып) туралы хабарламаны электрондық хабар түрінде дереу жөнелтуді;

- 2) реттеу үшін құжаттарды қабылдаудан бас тартуды (бас тарту себептерін көрсете отырып) қоса алғанда, сақтандыру жағдайын реттеу процесінің негізгі кезеңдері туралы сақтанушыны (сақтандырылушыны) уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде айқындалған тәртіппен электрондық хабар түрінде хабардар етуді;
- 3) сақтанушының (сақтандырылушының) жасалған көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша ақпаратты сақтандыру ұйымының интернет-ресурсында тексеру мүмкіндігін;
- 4) сақтанушының (сақтандырылушының, пайда алушының) көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша сақтандыру жағдайы жөніндегі ақпаратты сақтандыру ұйымының интернет-ресурсында тексеру мүмкіндігін;
- 5) сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) үшін сақтандырушының интернет-ресурсына тәулік бойы қолжетімділігін қамтамасыз ете отырып, электрондық нысанда көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартының және ол бойынша сақтандыру жағдайы жөніндегі ақпараттың сақталуын;
- 6) сақтанушыға (сақтандырылушыға, пайда алушыға):
 1. көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасу;
 2. көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату;
 3. сақтандыру жағдайының (көлік оқиғасының) басталғаны туралы хабардар ету;
 4. келтірілген зиян мөлшерін айқындау;
 5. сақтандыру төлемін алу;
 6. осы сақтандыру ережесінің 19-бабында көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартынан туындайтын дауларды реттеу үшін қажетті электрондық нысандағы ақпаратты (өтініштер, хабарламалар және (немесе) өзге де құжаттар, мәліметтер) жасау және сақтандырушыға жөнелту мүмкіндігін қамтамасыз етуге міндетті.
- 10.12. Сақтандыру бойынша бірыңғай деректер базасын қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйым атынан жекеше нотариустардың жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарттың жасалғаны туралы хабарлама жіберіледі.
- 10.13. Сақтандырушы сақтандырушының интернет-ресурсын тәулік бойы пайдаланумен көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасау мүмкіндігін қамтамасыз етеді.
- 10.14. Сақтандыру агенттерінің көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарттарын жасасу жөніндегі қызметіне жол берілмейді.
- 10.15. Сақтандыру полисіне өзгерістер мен толықтыруларды енгізуге жол берілмейді.
- 10.16. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарттары мынадай түрлерге бөлінеді:
- 10.17. Стандартты шарт:
 - 1) Стандартты шарт бойынша бір немесе бірнеше көлік иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі сақтандырылуы мүмкін.
 - 2) Стандартты шарт пайдаланылатын көлік құралының әрбір бірлігіне жасалады;
 - 3) Сақтандыру полисінде сақтанушы (сақтандырылған адам, сақтандырылған адамдар) туралы және пайдаланылатын көлік құралы туралы мәліметтер болуға тиіс;
 - 4) Стандартты шарт бойынша сақтанушының (сақтандырылған адамның) үшінші тұлғаларға зиян келтіру нәтижесінде туындайтын не мынадай жағдайларда сақтанушының (сақтандырылған адамның) азаматтық-құқықтық жауапкершілігі сақтандырылған деп есептеледі:
 1. көлік құралын оны сақтанушының (сақтандырылған адамның) қатысуымен жүргізу құқығы бар адам жүргізгенде;

2. көлік құралын сақтанушымен (сақтандырылған адаммен) жазбаша нысанда ресімделген еңбек немесе өзге де шарт негізінде адам жүргізгенде;
 3. көлік құралын, егер келтірілген зиян үшін жауапкершілік сақтанушыға (сақтандырылған адамға) жүктелсе, көлік құралын заңсыз иеленген адам жүргізгенде.
- 10.18. Кешенді шарт:
- 1) Кешенді шарт бойынша бір немесе бірнеше көлік иесі болып табылатын жеке тұлғаның азаматтық-құқықтық жауапкершілігі сақтандырылуы мүмкін.
 - 2) Кешенді шарт барлық пайдаланылатын көлік құралдарына жасалады;
 - 3) Сақтандыру полисінде сақтанушы (сақтандырылған адам) - жеке тұлға және ол пайдаланатын көлік құралдары туралы мәліметтер болуға тиіс.
 - 4) Кешенді шарт бойынша сақтанушының (сақтандырылған адамның) үшінші тұлғаларға зиян келтіру нәтижесінде туындайтын не мынадай жағдайларда сақтанушының (сақтандырылған адамның) азаматтық-құқықтық жауапкершілігі сақтандырылған деп есептеледі:
 - a) көлік құралын оны сақтанушының (сақтандырылған адамның) қатысуымен жүргізу құқығына ие адам жүргізгенде;
 - b) көлік құралын, егер келтірілген зиян үшін жауапкершілік сақтанушыға (сақтандырылған адамға) жүктелсе, көлік құралын заңсыз иеленген адам жүргізгенде.

11. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

11.1. Сақтанушы (сақтандырылушы) құқылы:

- 1) Көлік құралдарының иелері басқа мемлекеттердің сақтандырушыларымен көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін сақтандыру шарттарын, оның ішінде электрондық нысанда жасасуға құқылы, бұл жағдайда осы сақтандыру көлік құралдарының иелерін Қазақстан Республикасының шегінен тыс жерде ғана сақтандыру арқылы қорғауды қамтамасыз етеді.
- 2) сақтандырушыдан көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандырудың талаптарын, көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша өзінің құқықтары мен міндеттерін түсіндіруді талап етуге;
- 3) сақтандыру бойынша бірыңғай дерекқорды (бұдан әрі - дерекқор) қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымнан дерекқорда көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты және ол бойынша сақтандыру жағдайы (көлік оқиғасы) туралы мәліметтердің бар-жоғы туралы ақпаратты сұратуға (сақтандыру жағдайы (көлік оқиғасы) бойынша мәліметтерді сұрату бөлігіндегі осы құқық пайда алушыға да қолданылады);
- 4) сақтандырушы жүргізген, келтірілген зиянның және сақтандырушы, оның ішінде сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы жүзеге асырған сақтандыру төлемінің мөлшерлерін айқындау нәтижелерімен танысуға;
- 5) көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтатуға (бұл құқық сақтанушыға ғана қолданылады);
- 6) көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартынан туындайтын мәселелерді реттеу үшін осы Сақтандыру ережесінің 19-бабының көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, сақтандырушыға не сақтандыру омбудсманына немесе сотқа жүгінуге;
- 7) өтінішті және қоса берілетін құжаттарды сақтандыру омбудсманына (тікелей сақтандыру омбудсманына, оның ішінде оның интернет-ресурсы арқылы не сақтандырушы, соның ішінде оның филиалы, өкілдігі, өзге де оқшауланған құрылымдық бөлімшесі, интернет-ресурсы арқылы) жіберуге;
- 8) Осы сақтандыру ережесінде қарастырылған жағдайда сақтандыру төлемін алуға;
- 9) Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында сақтанушының (сақтандырылушының) Қазақстан Республикасының заңдарына қайшы келмейтін өзге де міндеттері көзделуі мүмкін.

11.2. Сақтанушы міндетті:

- 1) көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандырушыға өзі, сақтандыру полисіне енгізілетін әрбір сақтандырылушы, көлік құралы (құралдары), қосарланған сақтандыру, көлік құралын маусымдық пайдалану, Қазақстан Республикасының аумағына уақытша келу және сақтандыру сыйлықақысының мөлшерін азайтуға берілген құқық туралы мәліметтерді және өтінішке енгізу үшін қажетті өзге де мәліметтерді және өтініште көрсетілген мәліметтерді растайтын құжаттардың көшірмелерін осы ережесі көзделген тәртіппен ұсынуға;
- 2) сақтандыру сыйлықақыларын көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде төлеуге;
- 3) көлік оқиғасының басталғаны туралы өзіне белгілі болғаннан бастап дереу, бірақ бес жұмыс күнінен кешіктірмей, бұл туралы көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасқан сақтандырушыны жазбаша нысанда (қолма-қол не электрондық ақпараттық ресурстар алмасу арқылы) хабардар етуге міндетті. Сақтанушы мен сақтандырылушы сол бір тұлға болып табылмайтын жағдайларда, онда сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабар беру жөніндегі міндет сақтандырылушыға жүктеледі. Егер сақтанушының (сақтандырылушының) дәлелді себептермен көрсетілген әрекеттерді орындау мүмкіндігі болмаса, ол мұны құжаттармен растауға тиіс;
- 4) көлік оқиғасын жасаған кезде жәбірленушілерге және жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның қызметкерлеріне көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасқан сақтандырушының атауын хабарлауға;
- 5) көлік оқиғасы болған кезде ықтимал шығындарды болдырмау немесе азайту үшін қалыптасқан мән-жайларға ақылға қонымды және қолдан келетін шараларды, оның ішінде зардап шеккен адамдардың мүлкін құтқару және оларға көмек көрсету шараларын қолдануға;
- 6) көлік оқиғасы және зардап шеккен адамдар туралы тиісті органдар мен ұйымдарға олардың құзыретіне қарай (жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның бөлімшелеріне, мемлекеттік өртке қарсы қызмет органдарына, жедел медициналық жәрдем қызметіне, авариялық қызметтерге) хабарлауға;
- 7) көлік оқиғасы жасалған кезде тез арада, бірақ уәкілетті лауазымды тұлғаның жазбаша жолдамасын алған кезден бастап 2 (екі) сағаттан кешіктірмей, Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес психикаға белсенді әсер ететін затты тұтыну фактісін және мас күйін анықтау үшін медициналық куәландырудан өтуге;
- 8) сақтандыру жағдайының басталуына жауапты адамға кері талап қою құқығының сақтандырушыға өтуін қамтамасыз етуге міндетті.
- 9) Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында сақтанушының Қазақстан Республикасының заңдарына қайшы келмейтін өзге де міндеттері көзделуі мүмкін.
- 10) Сақтанушының сақтандыру ережесінің осы тармағының 4), 5) және 6) тармақшаларында аталған міндеттері көлік оқиғасы болған кезде көлік құралын тікелей жүргізген адамға жүктеледі.

11.3. Сақтандырушы құқылы:

- 1) көлік құралы иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасқан кезде сақтанушыдан, Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде көзделген мәліметтерден басқа, көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартына енгізу үшін қажетті мәліметтерді туралы ақпаратты беруін талап етуге;
- 2) тиісті мемлекеттік органдар мен ұйымдардан, олардың құзыретіне орай, сақтандыру жағдайының басталу (көлік оқиғасының жасалу) фактісін және жәбірленушілерге келтірілген зиянның мөлшерін растайтын құжаттарды сұратуға;

- 3) көлік оқиғасының себептерін және өзге де мән-жайларын анықтауға;
- 4) осы сақтандыру ережесінің 18-бабында көзделген жағдайларда, зиян келтіргені үшін жауапты тұлғаға, кері талап қоюға;
- 5) осы сақтандыру ережесінің 15-бабында көзделген негіздер бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асырудан, сондай-ақ келтірілген зиянды өтеуден осы сақтандыру ережесінің 8-бабында көзделген тәртіппен толық немесе ішінара бас тартуға құқылы.

11.4. Сақтандырушы міндетті:

- 1) сақтанушыны (сақтандырылушыны) көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру талаптарымен, оның ішінде көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартынан туындайтын тараптардың құқықтарымен және міндеттерімен таныстыруға;
- 2) көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасқаннан кейін сақтанушыға (сақтандырылушыға) сақтандыру полисін ресімдеуге;
- 3) осы сақтандыру ережесінің 4.20.-тармағында аталған адамдарға сақтандыру сыйлықақыларын төлеу жөнінде жеңілдік жасауға;
- 4) көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша сақтандырып қорғаудың қолданысы кезеңінде жасалған көлік оқиғасы туралы хабардар етілген кезінде оны уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісіне сәйкес дереу тіркеуге және осы көлік оқиғасы бойынша мәліметтерді дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымға ұсынуға;
- 5) жәбірленушінің немесе жәбірленушінің қайтыс болуына байланысты зиянды өтетуге Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес құқығы бар тұлғаның жазбаша өтінішін алған күннен бастап бір жұмыс күні ішінде, сақтандыру жағдайын растайтын құжат болған кезде көлік оқиғасына кінәлі болып табылатын сақтанушының көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасуы туралы мәліметтерді (сақтанушының тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілген болса), көлік құралын мемлекеттік тіркеу нөмірі, нөмірі және жасалған күні) жазбаша ұсынуға;
- 6) осы сақтандыру ережесінде белгіленген мерзімдерде және тәртіппен, сақтанушының (сақтандырылушының) не жәбірленушінің (пайда алушының) немесе олардың өкілдерінің мүлікке келтірілген зиянның мөлшерін айқындау туралы өтініші бойынша мүлікке келтірілген зиянның мөлшеріне есептеу жүргізуге және зиянның мөлшері туралы есепті пайда алушыға танысу үшін ұсынуға;
- 7) сақтандыру жағдайының басталу фактісін және сақтандырушы өтеуге тиісті зиянның мөлшерін растайтын құжаттар жеткіліксіз болған кезде, оларды алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде жетіспейтін және (немесе) дұрыс ресімделмеген құжаттардың толық тізбесін көрсете отырып, бұл туралы өтініш берушіге хабарлауға;
- 8) сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемін осы сақтандыру ережесімен белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде жасауға;
- 9) осы сақтандыру ережесінің 15-бабында көзделген тәртіппен келтірілген зиянды өтеу туралы жазбаша талаппен өтініш жасалған кезде, осы сақтандыру ережесінде белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімдерде келтірілген зиянды өтеуге;
- 10) сақтанушыдан (жәбірленушіден, пайда алушыдан) жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартынан туындаған дауды қарауға өтініш алған кезде 5 (бес) жұмыс күні ішінде сақтанушының (жәбірленушінің, пайда алушының) талабын қарауға және дауды одан әрі реттеу тәртібін көрсете отырып, жазбаша жауап беруге;
- 11) сақтанушыдан (жәбірленушіден, пайда алушыдан) сақтандыру омбудсманына жіберілетін өтінішті алған кезде осы өтінішті, сондай-ақ оған қоса берілетін құжаттарды алынған күнінен бастап үш жұмыс күні ішінде сақтандыру омбудсманына қайта жіберуге;
- 12) көлік оқиғасы салдарынан жәбірленушінің өміріне зиян келтіру жағдайлары туралы дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымнан ақпарат алған кезде уәкілетті

органның нормативтік құқықтық актісінде белгіленген тәртіппен сақтандыру жағдайын реттеу жөнінде шаралар қолдануға құқылы.

- 13) сақтанушыға (сақтандырылушыға) олардың сақтандыру жағдайы кезінде шығындарды болдырмау немесе азайту мақсатымен жұмсаған шығыстарын өтеуге;
- 14) сақтандыру құпиясын қамтамасыз етуге.
- 15) Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында сақтандырушының Қазақстан Республикасының заңдарына қайшы келмейтін өзге де міндеттері көзделуі мүмкін.

11.5. Жәбірленуші құқықтары:

- 1) көлік оқиғасы болуы салдарынан сақтанушы (сақтандырылушы) өзіне зиян келтірген туралы сақтандырушыға хабарлауға;
- 2) сақтанушының (сақтандырылушының) орнына сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттарды жинауға және оларды сақтандырушыға табыс етуге;
- 3) кез келген медициналық мекеменің қызметін пайдалануға;
- 4) сақтандырушы жүргізген келтірілген зиян мен сақтандыру төлемін айқындау нәтижелерімен танысуға;
- 5) жәбірленушінің өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне зиян келтірілуіне кінәлі тұлғаның сақтандырушысына осы сақтандыру ережесінің 9-бабының 9.4-тармағының 5) тармақшасында көзделген тәртіппен осы тұлғаның көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартының бар екендігі туралы мәліметтерді (сақтанушының тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілген болса), көлік құралын мемлекеттік тіркеу нөмірі, нөмірі және жасалған күні) растау туралы жазбаша өтініш жасауға;
- 6) сақтандыру жағдайын растайтын құжат болған кезде дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымға жәбірленушінің өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне зиян келтірілуіне кінәлі тұлғаның көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартының бар не жоқ екендігі туралы мәліметтерді (сақтанушының тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілген болса), көлік құралын мемлекеттік тіркеу нөмірі, нөмірі және жасалған күні) ұсыну туралы жазбаша өтініш жасауға;
- 7) көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартынан туындайтын мәселелерді реттеу үшін осы сақтандыру ережесінің 17-бабында көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, сақтандырушыға не сақтандыру омбудсманына немесе сотқа жүгінуге;
- 8) осы сақтандыру ережесінің 15-бабында көзделген тәртіппен сақтандыру төлемін алуға, сондай-ақ келтірілген зиянды өтетуге;
- 9) өтінішті және қоса берілетін құжаттарды сақтандыру омбудсманына (тікелей сақтандыру омбудсманына, оның ішінде оның интернет-ресурсы не сақтандырушы, оның филиалы, өкілдігі арқылы) жіберуге;
- 10) Сақтандырушы сақтандыру сыйлықақысының мөлшерін азайтуды немесе ұлғайтуды жүзеге асырудан бас тартқаны туралы шешімді Қазақстан Республикасы заңнамаларымен белгіленген тәртіппен шешуге;
- 11) көлік құралының иесіне келтірілген зиянды келтірілген зиян сомасының алынған сақтандыру төлемі сомасынан асатын мөлшерде өтеуі туралы талап қоюға құқылы.
- 12) Осы сақтандыру ережесінің тармағында белгіленген жәбірленушінің құқықтары осы сақтандыру ережесінде көзделген жағдайларда пайда алушы ретінде әрекет жасаушы өзге тұлғаларға өтеді.

12. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ ОРЫН АЛҒАН КЕЗІНДЕ САҚТАНУШЫНЫҢ ІС-ӘРЕКЕТІ

12.1. Сақтанушы сақтандыру жағдайы басталғаны және көліктік оқиғанын орын алғаны туралы оған белгілі болғаннан кейін, осы сақтандыру ережесінің 11.2.-тармағының 3)-8) тармақтарында қарастырылған әрекеттерді орындауға міндетті.

13. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ ОРЫН АЛҒАНЫН ЖӘНЕ ШЫҒЫН МӨЛШЕРІН РАСТАЙТЫН ҚҰЖАТТАР ТІЗІМІ

13.1. Сақтандырушыға сақтандыру төлемі туралы талапты сақтанушы (сақтандырылушы) немесе пайда алушы болып табылатын өзге тұлға, пайда алушының тұрғылықты жерін, байланыс телефондарын, банктік деректемелерді (қажет болған кезде), сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттарды қоса бере отырып, сақтандыру төлемін қолма-қол ақшамен не банктік шотқа аудару арқылы алу тәртібін көрсете отырып, оның ішінде уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісіне сәйкес сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы қояды.

13.2. Өтініш беруші сақтандырушының талап етуі бойынша сақтандырушы қол жеткізе алатын, мемлекеттік органдардың дерекқорларында және (немесе) ақпараттық жүйелерінде электрондық нысанда бар құжаттарды қоспағанда, сақтандырушыға сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттардың түпнұсқаларын ұсынуға міндетті.

13.3. Сақтандыру төлемі туралы өтінішке мынадай құжаттар қоса беріледі:

- 1) жәбірленушіге келтірілген зиян мөлшерін және сақтандыру жағдайының басталу фактісін растайтын құжат;
- 2) жәбірленуші өміріне, денсаулығына зиян келтірілген айғақтар бар болған жағдайда жәбірленушінің уақытша еңбекке жарамсыздық мерзімі туралы денсаулық сақтау ұйым анықтамасының көшірмесі немесе жәбірленушіге мүгедектік тағайындалғаны туралы мамандандырылған мекеменің анықтамасы – егер мүгедектік тағайындалған жағдайда;
- 3) жәбірленушінің қайтыс болуы туралы куәлігінің көшірмесі нотариалды куәландырылған;
- 4) зиянды өтеуге арналған пайда алушының құқығын растайтын құжат (көшірмесі);
- 5) осы сақтандыру ережесінің 5.3.-тармағында көзделген жағдайда зиянның мөлшерін айқындау туралы өтініш;
- 6) пайда алушының (жеке тұлға үшін) жеке куәлігінің көшірмесі немесе заңды тұлға өкіліне берілген сенімхат түпнұсқасы;
- 7) сақтанушы (сақтандырылушы) сақтандыру жағдайы басталған кезінде зиянды болдырмау және мөлшерін азайту мақсатында шаралар қолдануға байланысты шығыстарды растайтын құжаттар – олар болған жағдайда;
- 8) сақтандырушы жәбірленуші өмірі мен денсаулығына келтіріген зиян айғақтары жоқ болған жағдайда, ішкі істер органдары берген оқиға сызбасымен жол қозғалысы ережесін бұзғаны туралы хаттамасы негізінде сақтандыру төлемін төлеуді жүзеге асыруға құқығы бар.

13.4. Сақтандырушының сақтанушыдан (сақтандырылушыдан) не жәбірленушіден қосымша құжаттарды және (немесе) ақпараттық жүйелер мен сервистер арқылы қолжетімді құжаттарды талап етуіне жол берілмейді.

13.5. Құжаттардышының сақтанушыдан (сақтандырылушыдан) не жәбірленушіден қосымша құжаттарды және (немесе) ақпараттық жүйелер мен сервистер арқылы қолжетімді құжаттарды тал Анықтаманың бір данасы өтініш берушіге беріледі, екінші данасы өтініш берушінің оны алғандығы туралы белгі соғылып, сақтандырушыда қалады.

13.6. Сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) сақтандыру төлемі туралы өтінішті электронды тәсілмен жіберген жағдайда, сақтандырушы бұл анықтаманы оған электронды нысанда ұсынуға тиіс.

14. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ТӨЛЕУДІ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТӘРТІБІ МЕН ШАРТТАРЫ. САҚТАНУШЫҒА НЕМЕСЕ САҚТАНДЫРЫЛУШЫҒА САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН

ТӨЛЕУДІ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ҮШІН ЖЕТІСПЕЙТІН ҚҰЖАТТАР ТУРАЛЫ ХАБАРЛАУ МЕРЗІМІ

- 14.1. Сақтандырушы сақтандыру төлемін осы сақтандыру ережесінің 13.3.-тармағында көзделген құжаттарды алған күннен бастап 15 (он бес) жұмыс күні ішінде төлейді.
- 14.2. Бірнеше жәбірленушінің мүлкіне зиян келтірілген жағдайда, сақтандырушы барлық жәбірленушілердің құжаттарын алған күннен бастап жеті жұмыс күні ішінде, бірақ басқа сақтандырылғандардың құжаттарды беруіне қарамастан, сақтандырушыға бірінші болып құжаттарын берген жәбірленушіден құжаттар алған күннен бастап күнтізбелік 15 (он бес) күннен кешіктірмей сақтандыру төлемін бастауға міндетті. Сонымен қатар, сақтандыру төлемінің сомасын қайта есептеу кезінде бұрын төленген сомалар есепке алынады.
- 14.3. Жәбірленуші (ол қайтыс болған жағдайда - жәбірленушінің қайтыс болуына байланысты Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес зиянды өтеттіруге құқылы адам), сондай-ақ сақтанушы (сақтандырылушы) немесе жәбірленушіге (зиянды өтеттіруге құқылы адамға) келтірілген зиянды осы Заңда белгіленген сақтандырушы жауапкершілігінің көлемі шегінде өтеуші және сақтандыру төлеміне құқық алған өзге де тұлға пайда алушы болып табылады. Мүлікке зиян келтірілген жағдайда осы мүліктің меншік иесі, ал ол қайтыс болған жағдайда зиянды өтеттіруге құқығы бар адамдар жәбірленуші болып танылады.
- 14.4. Жәбірленушінің жазбаша ресімделген өтініші немесе нотариат куәландырған сенімхаты бойынша сақтандыру төлемі тікелей оның денсаулығын және (немесе) мүлкін қалпына келтіру жөнінде қызмет көрсеткен (көрсетуші) тұлғаға жүзеге асырылуы мүмкін.
- 14.5. Жәбірленушінің өміріне және денсаулығына келтірілген зиян үшін сақтандыру төлемі оған (зиянды өтеттіруге құқылы адамдарға) басқа сақтандыру шарттары бойынша тиесілі сомаға қатыссыз жүзеге асырылады.
- 14.6. Сақтандыру төлемі жүзеге асырылған кезде сақтандырушының пайда алушыдан оның сақтандырушыға талап қою құқығын шектейтін шарттар қабылдауын талап етуге құқығы жоқ.
- 14.7. Сақтандырушы осы мүліктің сақтандыру жағдайы басталған күнгі нарықтық құны мөлшеріндегі сақтандыру төлемін жүзеге асырған жағдайда, оның мүлікті және мүліктің қалдықтарын алуға құқығы бар.
- 14.8. Егер сақтандыру жағдайының басталуына әкеп соққан оқиғаның нәтижесінде жәбірленушінің денсаулығы нашарлап кетсе (мүгедектік не мүгедектіктің неғұрлым жоғары тобы белгіленсе) не қайтыс болса, онда сақтандырушы жәбірленушіден (пайда алушыдан) келіп түскен өтініштің және тиісті құжаттардың негізінде, сақтандыру төлемінің сомасына осы сақтандыру ережесімен белгіленген тәртіппен және мөлшерде қайта есептеу жүргізуге міндетті.
- 14.9. Сақтандыру төлемі уақтылы жүзеге асырылмаған кезде сақтандырушы пайда алушыға Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 353-бабында белгіленген тәртіппен және мөлшерде тұрақсыздық айыбын төлеуге міндетті.
- 14.10. Тұлғаға иелерінде көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарттары бар бірнеше көлік құралдары зиян келтірген кезде пайда алушы сақтандыру төлемін олардың әрқайсысынан жеке-жеке алуға құқылы. Әрбір сақтандырушы сақтандыру төлемін Заңында белгіленген жауапкершілік көлемі шегінде және сақтанушы жауапкершілігіне тең мөлшерде жүзеге асырады. Сонымен қатар, барлық сақтандырушылар жасаған сақтандыру төлемінің жалпы сомасы жәбірленушіге келтірілген нақты зиян мөлшерінен және әрбір сақтандырушы үшін көзделген жауапкершіліктің шекті көлемінен аспауға тиіс.
- 14.11. Осы сақтандыру ережесінің 13.3.-тармағында көзделген сақтандыру жағдайының басталу фактісін және сақтандырушы өтеуге тиісті зиянның мөлшерін растайтын құжаттар жеткіліксіз болған кезде, оларды алған күннен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде жетіспейтін

және (немесе) дұрыс ресімделмеген құжаттардың толық тізбесін көрсете отырып, бұл туралы өтініш берушіге хабарлауға;

15. ТИКЕЛЕЙ РЕТТЕУ

- 15.1. Көлік оқиғасы кезде жәбірленуші немесе жәбірленушінің қайтыс болуына байланысты зиянды өтетуге Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес құқығы бар тұлға келтірілген зиянның өтемін алу үшін, кінәсінен көлік оқиғасы болған адамның көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты болған кезде, көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша жәбірленушінің жауапкершілігін сақтандырған сақтандырушыға өтініш жасауға құқылы.
- 15.2. Сақтандырушы осы сақтандыру ережесінің 13.3.-тармағының 1), 2), 3), 4), 5) және 6)-тармақшаларында көзделген құжаттарды алған күннен бастап жеті жұмыс күні ішінде келтірілген зиянды өтейді.
- 15.3. Тікелей реттеу шеңберінде сақтандырушы жүзеге асыратын жәбірленушінің өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірілген зиянды өтеу ол үшін жәбірленушімен жасасқан көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты және сақтандыру төлемі бойынша міндеттемелердің орындалуы болып табылмайды.
- 15.4. Кінәсінен сақтандыру жағдайы туындаған адамның сақтандыру компаниясы сақтандыру жағдайын реттеген сақтандырушыға нақты төлеген сомасын өтеп береді.

16. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ТӨЛЕУ НЕМЕСЕ ТӨЛЕУДЕН БАС ТАРТУ ТУРАЛЫ ШЕШІМ ҚАБЫЛДАУ МЕРЗІМІ

- 16.1. Сақтандырушы сақтандыру төлемін осы сақтандыру ережесінің 13.3.-тармағында көзделген құжаттарды өзі алған күннен бастап 15 (он бес) күн ішінде жүзеге асыру туралы шешім қабылдайды.
- 16.2. Сақтандыру төлемінен бас тарту үшін негіздер болған кезінде сақтандырушы осы сақтандыру ережесінің 13.3-тармағында қарастырылған өтініш пен барлық құжаттарға-тармағында қар күннен бастап жеті жұмыс күні ішінде сақтандыру төлемі туралы талапты мәлімдеген тұлғаға бас тарту себептерінің дәлелді негіздемесі және сақтанушының (сақтандырылушының, пайда алушының) Қазақстан Республикасы заңнамасының ерекшеліктерін ескере отырып, келіспеушіліктерді реттеу үшін сақтандыру омбудсманына жүгіну құқығы туралы хабарламамен сақтандыру төлемінен толық немесе ішінара бас тарту туралы тиісті шешімді жазбаша нысанда жіберуге міндетті.

17. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ТОҚТАТУ ШАРТТАРЫ

- 17.1. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты тоқтатылды деп есептеледі:
- 1) шарттың қолданылу мерзімі біткен;
 - 2) шарт мерзімінен бұрын тоқтатылған жағдайларда.
- 17.2. Сақтандыру төлемі жүзеге асырылған кезде сақтандырушы бір жұмыс күні ішінде сақтанушыға және дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымға көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартының қолданылуы тоқтатылғаны туралы хабарлайды. Сонымен қатар, көлік құралының (егер ол жойылмаса) иесі өзінің таңдауы бойынша міндетті сақтандырудың осы сыныбын (түрін) жүзеге асыруға құқығы бар кез келген сақтандырушымен жаңа кезеңге көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасуға міндетті.
- 17.3. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде белгіленген жағдайларда мерзімінен бұрын тоқтатылады.

- 17.4. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату үшін сақтанушы (сақтанушы қайтыс болған жағдайда – оның мұрагері (мұрагерлері) сақтандырушыға жазбаша өтініш береді.
- 17.5. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату және осы сақтандырушымен жаңадан көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандырушының мына формула бойынша есептелген сақтандыру сыйлықақысының бөлігін ұстап қалуға құқығы бар:
- $ССБ = CC * n / N$, мұнда:
- ССБ - сақтандырушы ұстап қалатын сақтандыру сыйлықақысының мөлшері (теңгемен);
- СС - көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша төленген сақтандыру сыйлықақысының мөлшері (теңгемен);
- n - көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты күшіне енген кезден бастап өтініш берілген күнді қоса алғанда, оны мерзімінен бұрын тоқтатқан кезге дейінгі мерзім (күнмен);
- N - көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартының жасалған мерзімі (күнмен).
- 17.6. Осы сақтандыру ережесінің 17.5-тармағында көзделген талаптар сақталмаған кезде, сақтандырушының көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін мынадай мөлшерде ұстап қалуға құқығы бар:

№ п/п	Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты күшіне енген кезден бастап оны мерзімінен бұрын тоқтатқан кезге дейін өткен мерзім (көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты жасалған мерзімнен пайызбен)	Сақтандырушы ұстап қалатын сақтандыру сыйлықақысының мөлшері (көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша төленген сақтандыру сыйлықақысынан пайызбен)
1	2	3
1.	4-ке дейін (4-ті қоспағанда)	15
2.	4-тен 8-ге дейін (8-ді қоспағанда)	20
3.	8-ден 17-ге дейін (17-ні қоспағанда)	30
4.	17-ден 25-ке дейін (25-ті қоспағанда)	40
5.	25-тен 33-ке дейін (33-ті қоспағанда)	50
6.	33-тен 42-ге дейін (42-ні қоспағанда)	60
7.	42-ден 50-ге дейін (50-ді қоспағанда)	70
8.	50-ден 58-ге дейін (58-ді қоспағанда)	75
9.	58-ден 67-ге дейін (67-ні қоспағанда)	80
10.	67-ден 75-ке дейін (75-ті қоспағанда)	85
11.	75-тен 83-ке дейін (83-ті қоспағанда)	90
12.	83-тен 92-ге дейін (92-ні қоспағанда)	95
13.	92 және одан жоғары	100

18. ЗИЯН КЕЛТІРІЛГЕН ТҮЛҒАҒА КЕРІ ТАЛАП ҚОЮ ҚҰҚЫҒЫ

- 18.1. Сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушы сақтанушыға (сақтандырылушыға) төленген сома шегінде мынадай жағдайларда, егер:
- 1) сақтанушының (сақтандырылушының) азаматтық-құқықтық жауапкершілігі оның, қажетті қорғану және аса қажеттілік жағдайында жасалған іс-әрекеттерін қоспағанда, сақтандыру

- жағдайының туындауына бағытталған ия болмаса оның басталуына септігін тигізетін қасақана іс-әрекеттері салдарынан басталса;
- 2) сақтанушының (сақтандырылушының) азаматтық-құқықтық жауапкершілігі оның көлік құралын алкогольге, есірткіге немесе уытқұмарлыққа мас болып жүргізуі салдарынан басталса;
 - 3) көлік құралын жүргізуші адамның көлік оқиғасы жасалған кезде оны жүргізуге құқығы болмаса;
 - 4) соттың істі талқылауы барысында сақтандыру жағдайы көлік құралының техникалық ақауы салдарынан болғаны, олар туралы сақтанушының (сақтандырылушының) білгені немесе білуге тиісті екені анықталса;
 - 5) көлік құралы оның техникалық сипатына сай емес мақсаттарға пайдаланылса;
 - 6) сақтанушы (сақтандырылушы) сақтандыру жағдайынан болатын шығындарды азайту жөніндегі шараларды қасақана қолданбаса;
 - 7) егер бұл факт зардап шеккен адамға медициналық көмек көрсетуге байланысты болған жағдайды қоспағанда, көлік құралын жүргізуші адам өзі қатысушысы болған көлік оқиғасы болған жерден кетіп қалса;
 - 8) көлік құралын жүргізген және психикаға белсенді әсер ететін заттарды тұтыну фактісін және мас күйін анықтау үшін медициналық куәландыруға жіберілген тұлға дәлелсіз себептермен мұндай куәландырудан өтпесе, кері талап қоюға құқылы.
- 18.2. Егер осы сақтандыру ережесінің 18.1-тармағында аталған жағдайларда келтірілген зиянға осы ережесінің 10.17.-тармақтың, 4)-тармақшда, 1. және 2.-тармақшаларында көрсетілген адам кінәлі болып табылса, сақтандырушының сақтанушыға (сақтандырылушыға) кері талап қоюға құқығы бар.
- 18.3. Сақтанушының (сақтандырылушының) сақтандырушы сақтандыру нәтижесінде өтеген шығындар үшін жауапты адамға кері талап қою құқығы сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушыға ол төлеген сома шегінде ауысады. Сонымен қатар, егер сақтандыру жағдайы автомобиль жолдарының және олардың бойындағы ғимараттардың қанағаттанғысыз күтімінен туындаған жол жағдайы себептерінен болғаны анықталса, көлік құралы иесінің осындай жағдайлар жасауға кінәлі тұлғаға талап қою құқығы сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушыға ауысады.

19. КӨЛІК ҚҰРАЛДАРЫ ИЕЛЕРІНІҢ АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІГІН МІНДЕТТІ САҚТАНДЫРУ БОЙЫНША ДАУЛАРДЫ РЕТТЕУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

- 19.1. Көлік құралдары иелерінің міндетті сақтандыру шартынан туындаған дауларды Қазақстан Республикасы заңнамасында белгіленген тәртіпте қарастырылады.
- 19.2. Көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартынан туындайтын дау болған кезде сақтанушы (жәбірленуші, пайда алушы) жазбаша нысанда:
 - талаптарын көрсете отырып және оның талаптарын растайтын құжаттарды қоса бере отырып, өтінішін сақтандырушыға (оның ішінде сақтандырушының филиалы, өкілдігі, өзге де оқшауланған құрылымдық бөлімшесі, интернет-ресурсы арқылы) жіберуге, ия болмаса
 - "Сақтандыру қызметі туралы" Қазақстан Республикасының Заңында көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартынан туындайтын дауларды реттеу үшін өтінішін сақтандыру омбудсманына (тікелей сақтандыру омбудсманына, соның ішінде оның интернет-ресурсы арқылы не сақтандырушы, оның ішінде оның филиалы, өкілдігі, өзге де оқшауланған құрылымдық бөлімшесі, интернет-ресурсы арқылы) немесе сотқа жіберуге.

- 19.3. Сақтандырушы сақтанушыдан (жәбірленушіден, пайда алушыдан) өтінішті алған кезде бес жұмыс күні ішінде қарайды және дауды реттеудің одан кейінгі тәртібін көрсете отырып жазбаша жауап береді.
- 19.4. Сақтанушы (жәбірленуші, пайда алушы) сақтандыру омбудсманына өтініш жасаған жағдайда, сақтандырушы сақтанушының, жәбірленушінің (пайда алушының), сақтандыру омбудсманының сұрау салуы бойынша дауды қарауға және шешуге қатысты құжаттарды сұрау салу алынған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде ұсынуға міндетті.

20. ҚОСЫМША ШАРТТАР

- 20.1. Сақтандыру ережесінде қамтылған және сақтандыру шартының мәтініне енгізілмеген, егер шартта тікелей осы ережелерді қолдануға сілтейтін және шартта баяндалған ереже ия болмаса оған қоса тіркелген шарттар тараптар үшін міндетті. Соңғы жағдайда шарт жасау кезінде сақтандыру ережесін Сақтанушыға ұсыну тараптармен шартта куәландырылған болуы тиіс.